

укидају (одбацују) закон који је ваљано донет и усвојен у законодавном телу. Уколико грађани – бирачи сматрају да неки донесени закон није добар и у њиховом интересу, могу у одређеном року од усвајања закона да поднесу захтев (од стране одређеног броја бирача) да се такав закон изнесе на народно гласање. Уколико се то и догоди и на том гласању дотични закон буде одбачен, он ће бити неважећи и неће се примењивати, а уколико се не поднесе захтев, усвојен закон ступа на снагу. И опција је једна врста народног гласања али се њом не укида закон, него се њоме грађани изјашњавају за једну од понуђених алтернатива одн. решења у закону одн. одлуци.

Народна иницијатива

То је такође важна и често коришћена институција непосредне демократије и значи право грађана – бирача да предлажу законодавном телу промену устава, доношење закона или неког другог акта. Када одређени број грађана бирача поднесе иницијативу писменим путем, законодавни орган је дужан да је прими и покрене поступак доношења закона или другог акта као што чини и у случају других овлашћених предлагача. Док је (по проф. Д. Стојановићу) референдум учешће грађана у завршном поступку стварања права, овде се ради о учешћу грађана у почетном поступку – предлагању права. Народна иницијатива може да се појави као проста (неформулисана) и као формулисана при чему је ова проста изложена у општој формулацији и ту њени подносиоци општим изразима означавају циљ и смисао закона који желе (а који ће као предлог тек да формулише законодавно тело) док формулисана садржи редигован предлог акта (закона и др.) и то је сређени, пречишћени текст предлога акта у детаљима (члановима). Народна иницијатива се некад комбинује или са обавезним или факултативним референдумом па може да има (а и не мора) за последицу изношење предлога акта на референдум. Када се комбинује са обавезним референдумом, онда народна иницијатива аутоматски доводи до референдума, а када се ради о факултативном референдуму, онда представничко тело одлучује да ли ће предлог из народне иницијативе да изнесе на референдум. Народна иницијатива за промену устава је ређа и среће се у мањем броју држава, као рецимо Швајцарској (по Уставу од 1874. год.) где предлог за промену устава може да поднесе 100.000 грађана било уопштенom формулацијом или у облику редигованог предлога уставног акта, али и неким федералним јединицама